

TÖRTÉNELEM

I. RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

1. Ismeretszerzés, források használata

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1. Releváns információk gyűjtése történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.), következtetések megfogalmazása, a források értelmezése	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes információkat gyűjteni a forrásból megadott szempontok szerint, összevetni az információkat ismereteivel, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni. - Tudjon forrásokból gyűjtött információkra vonatkozó kérdésekre válaszolni <i>szöveges forrás, képi forrás, statisztikai táblázat, diagram, grafikon, térkép, térképvázlat, ábra</i> alapján. - Legyen képes <i>képi forrásokat</i> saját szavaival leírni, ismereteivel összevetni és a nagy történelmi korszakok, korstílusok szerint csoportosítani. - Tudja értelmezni a szöveges forrásokat megadott szempontok szerint, és tudjon forrásokból gyűjtött információkra vonatkozó következtetéseket megfogalmazni. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tudja csoportosítani, típusuk alapján meghatározni az <i>írásos</i> forrásokat, és bemutatni jellemzőiket konkrét példák alapján. - Legyen képes megnevezni a történelmi háttérre utaló tartalmi elemeket, műfaji, nyelvi sajátosságokat a forrás elemzése és értelmezése során.
1.2. Tanult ismeretek felidézése, azonosítása forrás alapján	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes felismerni és megnevezni eseményeket, személyeket, fogalmakat, földrajzi helyeket, korszakokat, korstílusokat <i>szöveges</i> forrás alapján. - Legyen képes azonosítani személyeket, fogalmakat, kulturális emlékeket, korszakokat, korstílusokat, illetve ezek jellemzőit jellemző <i>kép</i> alapján, folyamatokat <i>térképvázlatok</i> alapján, jelenségeket, folyamatokat <i>ábra</i> alapján. - Legyen képes azonosítani a térképes ábrázolás fontosabb sajátosságait. - Legyen képes kiegészíteni <i>szöveges forrást</i> a hiányzó információval. 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes kiegészíteni <i>szemléltető ábrát, térképvázlatot, táblázatot, grafikont, diagramot</i> a hiányzó információval.
1.3. Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes megállapítani két azonos tárgyú történelmi forrás közti tartalmi és formai különbségeket. 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes összevetni két azonos tárgyú nem szöveges, illetve különböző típusú forrásban megjelenő információkat, álláspontokat. - Tudjon feltételezéseket megfogalmazni a források tartalmi és formai különbözőségének okáról.

<p>1.4. Forráskritika alkalmazása</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes felismerni szöveges források szerzőjének szándékát, azonosítani nézőpontját. - Legyen képes érveket, bizonyítékot gyűjteni egy forrás hitelességének megállapításához más forrás segítségével. 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes feltárni a forrás keletkezésének körülményeit. - Legyen képes megállapítani a forrás hitelességét ismeretei alapján.
<p>1.5. Folyamatok és történelmi jelenségek, történelmi személyiségek bemutatása/értelmezése, értékelése források alapján</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes értelmezni jelenségeket, <i>szöveges források, képi ábrázolások, statisztikai táblázatok, diagramok, grafikonok, ábrák</i> alapján, folyamatokat bemutatni <i>térképvezérlések</i> alapján. - Legyen képes bemutatni történelmi mozgásokat <i>térképek</i> segítségével. - Tudjon felhasználni <i>képzőművészeti alkotásokat</i> egy-egy történelmi korszak sajátosságainak bemutatásához. - Legyen képes kiválasztani több forrás közül azt, amelyik alkalmas egy történelmi állítás, feltételezés, vélemény indoklására vagy cáfolására. - Legyen képes kiválogatni a rendelkezésre álló forrásokat megadott kérdés alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hozzon példát arra, hogy a történelem sorsfordító eseményeinek eltérő értékelései léteznek. - Legyen képes kifejteni megadott források alapján, hogy azok hogyan tükrözik a bemutatott személy vagy esemény megítélését. - Legyen képes megfogalmazni az események, jelenségek többféle megítélése közötti különbségeket, és azok lehetséges okaira vonatkozó feltételezéseket.

2. Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
<p>2.1. Fontosabb történelmi fogalmak felismerése, azonosítása, meghatározása forrás alapján, történelmi fogalmak helyes használata</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes felismerni a fontosabb történelmi fogalmakat meghatározás alapján. - Legyen képes használni a történelmi szakszókincset. 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes forrás alapján meghatározni, történelmi jelenségekhez kapcsolni történelmi fogalmakat.

<p>2.2. Az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmak kiválasztása, rendszerezése, fogalmak jelentésváltozásainak ismerete</p>	<p>- Legyen képes kiválasztani és megadott szempont szerint rendszerezni az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmakat.</p>	<p>- Legyen képes megkülönböztetni, összehasonlítani a történelmi fogalmak jelentésváltozatait. - Tudja, hogy bizonyos fogalmak a különböző történelmi korokban eltérő jelentéssel bírtak, és tudja értelmezni e különböző jelentéseket források segítségével.</p>
<p>2.3. Szövegalkotás megadott témában (szóban és írásban)</p>	<p>- Legyen képes kiemelni a lényeges ismereteket egy megadott témához. - Legyen képes szerkesztett szöveget alkotni kérdések, megadott szempontok alapján, megadott források felhasználásával.</p>	

3. Tájékozódás térben és időben

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
<p>3.1. Események, folyamatok, jelenségek, személyek elhelyezése térben és időben</p>	<p>- Legyen képes történelmi régiókhoz kapcsolni, elhelyezni, konkrét földrajzi helyhez rendelni eseményeket, jelenségeket, személyeket. - Legyen képes térképvázlaton jelölt pontokhoz, területekhez rendelni földrajzi helyeket. - Legyen képes sorrendbe állítani a fontos történelmi eseményeket. - Legyen képes összekapcsolni a történelmi eseményeket évszámokkal, nevekkkel és helyekkel. - Legyen képes bemutatni konkrét eseménysorokat. - Legyen képes meghatározni a fontos történelmi események időpontját konkrét kronológiai adatokkal.</p>	<p>- Legyen képes azonosítani térképvázlaton jelölt földrajzi helyeket. - Legyen képes táblázatba rendezni eseményhez vagy eseménysorhoz kapcsolódó adatokat.</p>
<p>3.2. A nagy történelmi korok és a kisebb korszakok elnevezésének és sorrendjének, valamint legfontosabb jellemzőinek felismerése és bemutatása.</p>	<p>- Tudja megállapítani a nagy történelmi korok és a kisebb korszakok sorrendjét. - Tudja kiválasztani a nagy történelmi korok és a kisebb korszakok jellemzőit felsorolásból.</p>	<p>- Legyen képes jellemezni a különböző történelmi korszakokat több szempontból. - Tudja megadott szempontból korszakokra felbontani az egyetemes vagy a magyar történelmet. - Példákkal bizonyítsa, hogy egy-egy korszaknak többféle korszakhatára is létezhet. - Legyen képes analógiákat felismerni több korszakból vett</p>

		példák alapján.
3.3. A földrajzi környezet szerepének felismerése és bemutatása az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulásában	- Tudjon példákat felsorolni arra, hogy a földrajzi környezet hatással volt az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulására.	- Tudjon feltételezéseket megfogalmazni és azokat indokolni a földrajzi környezetnek az egyes civilizációk kialakulásában játszott szerepéről.
3.4. A történelmi fejlődés során kialakult régiók bemutatása térképeken és a történelmi tér változásainak ismerete	- Tudja az adott kor történelmi régióit megnevezni történelmi térképvázlat alapján, vagy hozzárendelni felsorolt nevekhez. - Legyen képes leolvasni a történelmi tér változásait térképről.	- Legyen képes jellemezni a korszak történelmi régióit történelmi térképvázlat és más segédlet alapján.
3.5. Különbségek és egybeesések felismerése, értelmezése a világtörténet és a magyar történelem legfontosabb eseményei között	- Ismerje fel az egyetemes és a magyar történelem felsorolt eseményeiből azokat, amelyek valamilyen összefüggés alapján egymáshoz kapcsolhatók. - Tudjon kiválasztani jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségeket, akik egymással kapcsolatban álltak.	- Tudja felsorolásból kiválasztani a jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségek kortársait.
3.6. Aktuális események történelmi előzményeinek bemutatása	- Tudja kiválasztani megadott felsorolásból valamely aktuális esemény történelmi előzményeit.	- Legyen képes állításokat megfogalmazni valamely jelenkori esemény történelmi előzményeivel kapcsolatban.

4. Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
4.1. Ok-okozati összefüggések, események, folyamatok, cselekedetek <u>mozgatórugóinak</u> rendszerezése, feltárása,	- Legyen képes feltárni az események, folyamatok, cselekedetek mozgatórugóit. - Legyen képes csoportosítani a felsorolt történelmi okokat, célokat, következményeket megadott szempontok szerint. - Legyen képes összekapcsolni a felsorolt történelmi tényezők közül az okokat és a következményeket.	- Legyen képes feltételezéseket megfogalmazni történelmi események okairól, következményeiről és azokat indokolni . - Legyen képes megkülönböztetni a különböző típusú okokat, következményeket, és felismerni azok eltérő jelentőségét. - Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről.

bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> - Tudjon megfogalmazni egyszerű kérdéseket történelmi események okairól és következményeiről. - Legyen képes kiválasztani a különböző felsorolt történelmi tényezők közül az adott történelmi esemény okait, következményeit. - Legyen képes megkülönböztetni történelmi események okait, következményeit. - Legyen képes összevetni egyes fontosabb történelmi események következményeit és a benne részt vevők szándékait. - Ismerje fel az események, folyamatok, cselekedetek ok-okozati összefüggéseit. <p>Példákkal bizonyítsa, hogy egy történelmi eseménynek egyszerre több oka és következménye van.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes több szempontból feltárni történelmi jelenségek okait (társadalmi, gazdasági, politikai, eszmei). 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes összehasonlítani történelmi események okait, következményeit és a résztvevők szándékait, és rámutatni a közöttük levő összefüggésekre. - Tudjon feltételezéseket megfogalmazni megadott forrás segítségével, hogy az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolhatja.
4.2. A <u>változás és fejlődés</u> közötti különbség értelmezése konkrét példákon	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes példákat kiválasztani a változás és a fejlődés bemutatására. - Legyen képes felismerni és bemutatni változást, fejlődést egy korszakon belül. 	<ul style="list-style-type: none"> - Értelmezze példák segítségével a változás és a fejlődés közti különbséget. - Legyen képes felismerni és bemutatni több korszakon átívelő változást, fejlődést.
4.3. Történelmi <u>analógiák</u> megadott szempontok szerinti keresése, értelmezése	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes összehasonlítani hasonló történelmi eseményeket megadott vagy önálló szempontok alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes analógiákat keresni történelmi eseményhez megadott szempontok szerint, és választását indokolni.
4.4. <u>Hosszabb időtávú történelmi változások bemutatása</u>		<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes áttekinteni történelmi jelenségek változásait hosszabb időtávon. - Legyen képes bemutatni egy ország vagy régió történelmét hosszabb időtávon keresztül.
4.5. <u>Személyek, pártok, csoportok</u> szerepének felismerése, bemutatása egy történelmi esemény alakulásában	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes kapcsolatot találni történelmi események és szereplők között. - Legyen képes bemutatni források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét. 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes több szempontból bemutatni történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét. - Legyen képes értelmezni az ugyanazon eseményeket, személyeket többféleképpen, illetve ellentmondásosan bemutató állításokat. Legyen képes bemutatni érvekkel alátámasztott véleményeket az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről.
4.6.	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes problémaközpontúan rendszerezni tanult ismereteit 	<ul style="list-style-type: none"> - Legyen képes megkülönböztetni a történelmi események,

Történelmi jelenségek <u>problémaközpontú, forrásokon alapuló rendszerezése, bemutatása</u>	és a forrásból gyűjtött információkat. - Legyen képes problémaközpontúan bemutatni történelmi eseményeket és jelenségeket. - Legyen képes komplex módon összerendezni, bemutatni, magyarázni, értékelni a múltból szóló információkat és a történelmi események és változások leírásait egy megadott kérdés szerint.	összefüggések lényeges és kevésbé lényeges elemeit. - Tudjon érveket gyűjteni és bemutatni feltevések mellett és ellen, az érveket kritikailag értékelni .
4.7. <u>Általános szabályok alkalmazása</u> konkrét esetekre	- Legyen képes felismerni egy megadott általános szabály érvényesülését valamely forrásban megjelenő konkrét esetben. - Legyen képes bemutatni az eseményeket, jelenségeket a felismert történelmi kontextus figyelembe vételével többféle szempontból, többféle forrás alapján. - Legyen képes alátámasztani vagy cáfolni egy történelmi kérdésre adott válaszát érvekkel és a források vizsgálatán alapuló következtetésekkel és bizonyítékokkal.	- Legyen képes besorolni konkrét jelenségeket általános fogalmi kategóriákba.
4.8. A történelmi <u>kulcsfogalmak használata</u> történelmi jelenségek bemutatásakor	- Legyen képes megállapítani , hogy egy történelmi jelenség mely kulcsfogalmak alapján értelmezhető. - Legyen képes történelmi jelenségeket bemutatni kulcsfogalmak felhasználásával.	- Legyen képes történelmi jelenségeket értelmezni és értékelni történelmi kulcsfogalmak felhasználásával.

B) TÉMAKÖRÖK

A középszintű érettségi vizsgán a számon kérhető évszámok, személyek, topográfiai adatok és fogalmak megegyeznek az alap- és középfokú történelem kerettantervek évszámokra, személyekre, topográfiai adataira és fogalmaira vonatkozó – az adott témakörhöz rendelhető – tantárgyi követelményeivel.

Az emelt szintű érettségi vizsga egyszerű, rövid választ igénylő feladatainak megoldásához szükséges részletes követelményeket a történelem kerettanterveknek az évszámokra, személyekre, topográfiára és fogalmakra vonatkozó részei tartalmazzák.

Az emelt szintű érettségi vizsga írásbeli részének szöveges (kifejtendő) feladatai és szóbeli tételei megoldásához szükséges nevek, fogalmak stb. körére vonatkozóan a kerettanterveknek az évszámokra, személyekre, topográfiára és fogalmakra vonatkozó részei példaként értelmezendők.

1. Az ókor és kultúrája

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1. Poliszok ókori Hellaszban	Az athéni demokrácia működése a Kr.e. 5. században.	
1.2. Társadalmi és politikai küzdelmek az ókori Rómában	Julius Caesar egyeduralmi kísérlete.	Octavianus hatalomra jutása és a principátus Augustus idején.
1.3. Az európai kultúra alapjai	A görög-római hitvilág. Az antikvitás kiemelkedő kulturális emlékei. A zsidó vallás fő jellemzői. A kereszténység kialakulása és főbb tanításai.	Az ókori keleti civilizációk vallási és kulturális jellemzői. A görög filozófia kimagasló képviselői (Platón, Arisztotelész). A kereszténység államvallássá válása.

2. A középkor

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.1. Nyugat-Európa a kora középkorban	A hűbériség és a jobbágyság jellemzői. Az uradalom és a mezőgazdasági technika.	A Frank Birodalom történetének főbb állomásai.
2.2. A középkori egyház	A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői. Hitélet és vallások (pl. keresztény, zsidó) – együttműködés és konfliktusok.	A legfontosabb szerzetesrendek jellemzői (pl. <i>bencések, kolduló rendek</i>).
2.3. Az érett középkor Nyugat- és Közép-Európában	A középkori város és a céhes ipar.	A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban.
2.4. Az iszlám vallás és az Oszmán Birodalom	Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai.	Az Oszmán Birodalom kialakulása és főbb jellemzői.
2.5 A középkor kultúrája	A román és gótikus építészet; a reneszánsz kultúra.	Művelődés és írásbeliség a középkorban.

3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.1. A magyar nép története az államalapításig	A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás.	A honfoglaló magyarság életmódja.
3.2. Az államalapítás és az Árpád-házi uralkodók kora	Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején.	Az új rend megszilárdulása Szent László és Könyves Kálmán idején. Az Aranybulla.

3.3. Az Anjouk és Luxemburgi Zsigmond kora	A középkori magyar állam megerősödése I. Károly idején.	I. (Nagy) Lajos törvényei és az Anjou-kori társadalom. Zsigmond király külpolitikája.
3.4. A Hunyadiak	Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája.	Hunyadi János törökellenes harcai.

4. Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
4.1. A földrajzi felfedezések és következményei	A földrajzi felfedezések és a kapitalista gazdaság jellemzői.	A 16-17. századi gyarmatosítás és a világgazdaság kialakulása.
4.2. Reformáció és katolikus megújulás	A lutheri és kálvini reformáció. A katolikus megújulás. A barokk stílus jellemzői.	
4.3. Alkotmányosság és abszolutizmus a 17-18. században	Az alkotmányos monarchia jellemzői Angliában.	A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában.
4.4. A felvilágosodás kora	A felvilágosodás eszmerendszere és főbb képviselői források alapján.	Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya.
4.5. Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században		Nagyhatalmi konfliktusok a 17-18. században (harmincéves háború, spanyol örökösödési háború, osztrák örökösödési háború, hétéves háború).

5. Magyarország a kora újkorban (1490-1790)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
5.1. Az ország három részre szakadása és az országrészek berendezkedése	A mohácsi vész és az ország három részre szakadása. A várháborúk (1541-1568).	A három országrész berendezkedése.
5.2. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora	Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete. A hazai reformáció és a barokk kulturális hatásai.	Bethlen Gábor fejedelemsége.
5.3. A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc	A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei.	Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról.
5.4. Magyarország a 18. századi Habsburg Birodalomban	Demográfiai és etnikai változások a 18. században. Mária Terézia és II. József reformjai.	
5.5. Művelődés, egyházak,		Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon.

iskolák		
---------	--	--

6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789-1914)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
6.1. A francia forradalom eszméi és a napóleoni háborúk	Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának alapkérdései.	A napóleoni háborúk fordulópontjai. A nagyhatalmi együttműködés céljai és rendszere a bécsi kongresszus nyomán.
6.2. A 19. század eszméi és a nemzetállami törekvések Európában	A korszak főbb eszmeáramlatainak (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus) jellemzői.	Az egységes Németország létrejötte és nagyhatalommá válása.
6.3. Gyarmati függés és harc a világ újrafelosztásáért	A szövetségi rendszerek kialakulása.	Gyarmatok és gyarmattartók a 19. század közepétől az első világháborúig.
6.4. Az ipari forradalom hullámai és hatásai	Az ipari forradalmak legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés), néhány találmánya és a gyáripar kezdetei.	Az ipari forradalmak társadalmi hatásai (demográfia, életmód, nők helyzete)

7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790-1914)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
7.1. A reformkor	A reformkor fő kérdései, Széchenyi és Kossuth reformprogramja.	A nemzeti eszme a reformkorban. A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése.
7.2. Forradalom és szabadságharc	A pesti forradalom eseményei, az áprilisi törvények. A szabadságharc főbb katonai és politikai eseményei.	Népek, nemzetiségek (pl.: németek, zsidók, szlávok) szerepe a forradalom és szabadságharc eseményeiben.
7.3. A kiegyezés és a dualizmus	A kiegyezéshez vezető út. A kiegyezés tartalma és értékelése.	A polgári állam kiépülése Magyarországon (közigazgatás, közegészségügy, iskolahálózat).
7.4. Társadalmi és gazdasági változások a dualizmus korában	Gazdasági változások a dualizmus korában. A magyar polgárosodás társadalmi, gazdasági jellegzetességei, sajátosságai. Népek, nemzetiségek (pl.: zsidók, németek) szerepe a modernizációban. Etnikai viszonyok és a nemzetiségi kérdés a dualizmus korában.	Budapest világvárossá fejlődése. Társadalmi és életmódbeli változások a dualizmus korában. Egyenlőség és emancipáció.

8. A világháborúk kora (1914-1945)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
8.1. Az első világháború és következményei	Az első világháború (hadviselők, frontok, a háború jellege). Az első világháborút lezáró békerendszer.	
8.2. Gazdaság, társadalom és életmód		Életmód és mindennapok a 20. század első felében. A világgazdasági válság és a New Deal.
8.3. A fasizmus és a nemzetiszocializmus	A náci Németország legfőbb jellemzői.	Az olasz fasizmus jellemzői.
8.4. A kommunista diktatúra	A kommunista ideológia és a sztálini diktatúra a Szovjetunióban.	
8.5. A második világháború	A világháború előzményei, kitörése és jellemzői. A holokauszt.	A második világháború főbb hadi és diplomáciai eseményei.

9. Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
9.1. Az első világháború és következményei Magyarországon	A trianoni békediktátum és következményei.	Magyarország az első világháborúban. Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság.
9.2. A Horthy-korszak	Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának legfontosabb lépései. A magyar külpolitika a két világháború között. A politikai rendszer főbb jellemzői. Társadalmi, gazdasági, ideológiai kérdések.	A válság és hatása: a belpolitikai élet változásai az 1930-as években.
9.3. Művelődési viszonyok és társadalom	Társadalmi rétegződés és életmód a húszas-harmincas években. Az antiszemitizmus megjelenési formái és a „zsidókérdés” Magyarországon.	A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika.
9.4. Magyarország a második világháborúban	Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban. Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel. A holokauszt Magyarországon.	Magyarország a náci birodalom árnyékában. A területi revízió lépései. Kállay Miklós miniszterelnöksége.

10. A jelenkor (1945-től napjainkig)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
10.1. A kétpólusú világ kialakulása	A keleti és a nyugati blokk főbb politikai, gazdasági, társadalmi jellemzői, a hidegháborús szembenállás jellemzői. Az ENSZ létrejötte, működése.	Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején (berlini válság, Korea, Kuba, Vietnam).
10.2. A „harmadik világ”		A gyarmati rendszer felbomlása Indiában. A Kínai Népköztársaság létrejötte. A közel-keleti helyzet összetevői, az izraeli állam.
10.3. A kétpólusú világrend megszűnése	A kétpólusú világrend megszűnése; a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése; Németország újraegyesítése.	
10.4. Az európai integráció	Az Európai Unió alapelvei, intézményei és működése.	Az európai integráció főbb állomásai (bővülés és mélyülés).
10.5. A globális világ sajátosságai	A globális világgazdaság ellentmondásai.	A tömegkultúra új jelenségei napjainkban.

11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
11.1. A kommunista diktatúra kiépítése és a Rákosi-korszak	Az egypárti diktatúra működése, a gazdasági élet és a mindennapok jellegzetességei a Rákosi-korban.	Magyarország szovjetizálása (1945-1949).
11.2. Az 1956-os forradalom és szabadságharc	Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei; a megtorlás.	A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései.
11.3. A Kádár-korszak	A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban, életmód és mindennapok.	A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások és az ellenzéki mozgalmak.
11.4. A rendszerváltozás és a piacgazdaságra való áttérés	A rendszerváltozás főbb eseményei. A piacgazdaságra való áttérés és következményei.	A közjogi rendszer átalakítása (1990-2011).
11.5. Demográfiai folyamatok és a határon túli magyarság	A határon túli magyarság 1945-től.	Demográfiai változások Magyarországon 1945-től.

12. Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
12.1. Társadalmi tagozódás és felelősségvállalás	A magyarországi romák története és helyzetének főbb jellemzői napjainkban. A szociális ellátórendszer fő elemei.	Társadalmi rétegződés és társadalmi egyenlőtlenségek. Nemzetiségek Magyarországon.
12.2. Az aktív és felelős állampolgárság alapjai	Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása, az állampolgári jogok, kötelességek. A politikai intézményrendszer fő elemei (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, alkotmánybíróság, ombudsman, helyi önkormányzatok, az Alaptörvény). A választási rendszer fő elemei.	
12.3. Alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak, folyamatok. A munkaviszonyhoz kapcsolódó ismeretek	A háztartás pénzügyei (adók és járulékok, pénzkezelési technikák, banki ügyletek). A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek, a munkaviszony megszűnése.	Az állam gazdasági szerepvállalása. A pénzpiac működése. A vállalkozási formák, a vállalkozás alapítása és működtetése.